

Sygn. akt I ACa 471/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 października 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSA Agnieszka Sołtyka
Sędziowie:	SA Eugeniusz Skotarczak (spr.) SA Maria Iwankiewicz
Protokolant:	sekr.sądowy Magdalena Stachera

po rozpoznaniu w dniu 23 października 2014 r. na rozprawie w Szczecinie

sprawy z powództwa J. D.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej
w W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim

z dnia 9 kwietnia 2014 r., sygn. akt I C 13/14

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

- 1. zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz powódki J. D. kwotę 40.000 (czterdzieści tysięcy) złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 24 października 2014 roku,**
- 2. oddala powództwo w pozostałej części,**
- 3. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 2.000 (dwa tysiące) złotych tytułem kosztów postępowania;**

II. oddala apelację w pozostałej części;

III. zasądza od powódki na rzecz pozwanego kwotę 2.000 (dwa tysiące) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

Maria Iwankiewicz Agnieszka Sołtyka Eugeniusz Skotarczak

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim wyrokiem z dnia 9 kwietnia 2014 r. zasądził od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej

w W. na rzecz powódki J. D. kwotę 80.000 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 24 października 2013 roku do dnia zapłaty oraz orzekł o kosztach procesu.

Sąd Okręgowy ustalił, że w dniu (...) roku na trasie P. – B., przy przelotnych opadach deszczu B. J. nieumyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym w ten sposób, że kierując samochodem marki R. (...) nie zachował należytej ostrożności, w wyniku czego wykonał nieprawidłowy manewr skrętu w prawo

i wpadając w poślizg, nie zapanował nad kierowanym przez siebie pojazdem, po czym zjechał na lewy pas ruchu doprowadzając do zderzenia z jadącym z przeciwka samochodem marki F. (...) kierowanym przez M. M., a w konsekwencji nieumyślnie spowodował obrażenia ciała skutkujące śmiercią pasażerki kierowanego przez siebie pojazdu M. P..

Prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Choszcznie II Wydziału Karnego z dnia 29 lipca 2005 roku, sygn. akt II K 213/03 sprawca został skazany na karę dwóch lat pozbawienia wolności, z warunkowym zawieszeniem kary na okres lat czterech.

W chwili śmierci M. P. miała 25 lat. Była mężatką, miała małego synka. Mieszkała z rodziną razem z rodzicami. Była lubianą osobą. Pracowała w Komisariacie Policji jako sekretarka. Po śmierci córki powódka opiekowała się jej synem który w chwili wypadku miał 2 lata. Powódka po wypadku była załamana. Okres żałoby trwał około 2 - 4 lat. Początkowo nie mogła mówić o córce, kazała usunąć z domu wszystkie jej zdjęcia. Do dzisiaj w czasie spotkań rodzinnych wspomina M.. Powódka często chodzi na cmentarz na grób zmarłej M.. W domu jest jej zdjęcie. Po wypadku starała się wrócić do normalnego życia ze względu na wnuka. Nie korzystała z pomocy lekarskiej. Na początku brała leki uspokajające.

Pismem z dnia 23 sierpnia 2013 roku powódka wezwała pozwanego do zapłaty kwoty 80.000 zł z tytułu zadośćuczynienia z art. 448 k.c. w zw. z art. 24 k.c. Decyzją z dnia 23 października 2013 roku pozwany odmówił wypłaty zadośćuczynienia. W 2014 roku powódka ponownie zgłosiła roszczenie. Pozwana odmówiła zapłaty.

Sąd Okręgowy uznał powództwo oparte na podstawie art. 23 k.c., art. 24 k.c. w związku z art. 448 k.c. za uzasadnione.

Sąd wskazał, że dobra osobiste stanowią przedmiot regulacji wykraczającej znacznie poza zakres prawa cywilnego, co bez wątplenia wzmacnia ich ochronę, pozwalając zainteresowanemu podmiotowi na wybór najskuteczniejszego środka. Sąd podkreślił, że skoro według orzecznictwa Sądu Najwyższego dobrem osobistym w rozumieniu art. 23 k.c. jest kult pamięci osoby zmarłej, to może nim być także więź między osobami żyjącymi. Nie ma zatem przeszkód do uznania, że szczególna więź emocjonalna między członkami rodziny pozostaje pod ochroną przewidzianą w art. 23 i 24 k.c. Szczególna więź rodziców z dzieckiem, przysługująca zarówno dziecku jak i rodzicom w prawidłowo funkcjonującej rodzinie, zasługuje na status dobra osobistego, podlegającego ochronie przewidzianej w art. 24 §1 k.c. Spowodowanie śmierci osoby bliskiej może stanowić naruszenie dóbr osobistych członków rodziny zmarłego i uzasadniać przyznanie im zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c.

W chwili obecnej za ugruntowany należy już uznać pogląd Sądu Najwyższego, że do oceny takich roszczeń znajduje zastosowanie art. 448 k.c. w związku z art. 24 §1 k.c., jako że więź rodzinna może być uznana za dobro osobiste członka rodziny zmarłego. Do katalogu dóbr osobistych w orzecznictwie Sądu Najwyższego od dawna zaliczano m.in. prawo do planowania rodziny, tradycję rodzinną, pamięć o osobie zmarłej. Zatem więzi rodzinne, pamięć o osobie zmarłej, prawo do intymności i prywatności życia, prawa do życia w rodzinie stanowią fundament prawidłowo funkcjonującej rodziny i podlegają ochronie prawnej. Sąd może przyznać najbliższemu członkowi rodziny zmarłego zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę na podstawie art. 448 w związku z art. 24 §1 k.c., także wtedy, gdy śmierć nastąpiła

przed dniem 3 sierpnia 2008 r. wskutek uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia. Śmierć osoby najbliższej powoduje naruszenie dobra osobistego osoby związanej emocjonalnie ze zmarłym. Nie każdą więź rodzinną niejako automatycznie należy zaliczyć do katalogu dóbr osobistych, lecz jedynie taką, której zerwanie powoduje ból, cierpienie i rodzi poczucie krzywdy. Osoba dochodząca roszczenia na podstawie art. 448 k.c. powinna zatem wykazać istnienie tego rodzaju więzi, stanowiącej jej dobro osobiste podlegające ochronie.

Sąd Okręgowy jest zdania iż, w tej sytuacji ma zastosowanie art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. Nr 124, poz. 1152 z późn. zm.). Sąd Okręgowy nie dopatrył się podstaw do zakwestionowania zasady, że zakres odpowiedzialności ubezpieczycieli odpowiada zakresowi odpowiedzialności ubezpieczonych. W orzecznictwie Sądu Najwyższego i sądów apelacyjnych wydanych na tle analogicznych stanów faktycznych przyjęto, iż zakres odpowiedzialności ubezpieczyciela odpowiada zakresowi odpowiedzialności ubezpieczonego. Ubezpieczyciel jest obowiązany do zapłacenia odszkodowania za krzywdę osobie trzeciej, wobec której ubezpieczony ponosi odpowiedzialność na podstawie art. 448 k.c. Artykuł 34 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych w brzmieniu sprzed dnia 11 lutego 2012 r. stanowił, że z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, której następstwem jest śmierć, uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia bądź utrata, zniszczenie lub uszkodzenie mienia. Dokonana nowelizacją z 2011 roku zmiana tego przepisu polegała na zastąpieniu użytego w nim zwrotu „szkodę, której następstwem jest” zwrotem „szkodę, będącą następstwem”. Artykuł 34 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych w brzmieniu sprzed dnia 11 lutego 2012 roku był przedmiotem wykładni w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Sąd Najwyższy w uchwale w składzie 7 sędziów z dnia 22 kwietnia 2005 roku III CZP 99/04 wyjaśnił, że wynikające z niego uprawnienie osoby trzeciej do żądania od ubezpieczyciela odszkodowania z tytułu ubezpieczenia pojazdu mechanicznego powstaje wówczas, gdy posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są zobowiązani zgodnie z przepisami prawa cywilnego do odszkodowania za szkodę wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu. Przepis ten posługuje się pojęciem szkody szeroko rozumianej, obejmującej zarówno uszczerbek majątkowy, jak i niemajątkowy. Zawarta w nim regulacja jest wyrazem woli ustawodawcy zapewnienia osobie trzeciej możliwie pełnej kompensaty szkody wyrządzonej w związku z ruchem pojazdu mechanicznego.

Zatem w ocenie Sądu Okręgowego, mając na względzie powyższą wykładnię art. 34 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych w brzmieniu sprzed dnia 11 lutego 2012 r, nie ma podstaw do przyjęcia iż wyłącza on z zakresu ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej zadośćuczynienie za krzywdę osoby, wobec której ubezpieczony ponosi odpowiedzialność na podstawie art. 448 k.c.

W ocenie Sądu Okręgowego w zaistniałej sytuacji mamy do czynienia z dobrami osobistymi jak np. prawem do utrzymywania więzi pomiędzy członkami rodziny. Zatem roszczenie powodów znajduje podstawę prawną w treści art. 448 k.c. w zw. z art. 23 i 24 k.c.

Nie ma wątpliwości, iż winnym wypadku w dniu (...) r. jest kierujący pojazdem B. J.. B. J. nieumyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym w ten sposób, że kierując samochodem nie zachował należytej ostrożności, w wyniku czego wykonał nieprawidłowy manewr skrętu w prawo i wpadając w poślizg, nie zapanował nad kierowanym przez siebie pojazdem, po czym zjechał na lewy pas ruchu doprowadzając do zderzenia z jadącym z przeciwka samochodem kierowanym przez M. M., a w konsekwencji nieumyślnie spowodował obrażenia ciała skutkujące śmiercią pasażerki kierowanego przez siebie pojazdu M. P.. Swoim zachowaniem spowodował nie tylko śmierć M. P., ale także naruszenie dóbr powódki w postaci zerwania więzi rodzinnych, naruszenia prawa do utrzymywania więzi rodzinnych, życia w rodzinie. Pomiedzy śmiercią M. P. a działaniem sprawcy B. J. bez wątpienia zachodzi związek przyczynowo – skutkowy. Śmierć poszkodowanej i krzywda powódki jest normalnym następstwem działania sprawcy.

Sąd wskazał, że uwzględniając kompensacyjną funkcję zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, którego głównym celem jest zatarcie lub co najmniej złagodzenie następstw naruszenia dóbr osobistych uznaje się, że wysokość zadośćuczynienia winna zależeć przede wszystkim od wielkości doznanej krzywdy. Dla jej sprecyzowania i przyjęcia

„odpowiedniej” sumy zadośćuczynienia uwzględnić należy takie okoliczności, jak: rodzaj naruszonego dobra, rozmiar doznanej krzywdy – oceniana obiektywnie, intensywność naruszenia – oceniana obiektywnie, nieodwracalność skutków naruszenia, stopień winy sprawcy. Zwraca się uwagę, że indywidualne okoliczności danego przypadku, w szczególności wiek poszkodowanego, jego sytuacja rodzinna – powinny być brane pod rozwagę, lecz stosować należy wówczas obiektywne kryteria oceny.

Na podstawie zebranego w sprawie materiału dowodowego, a przede wszystkim zeznań powódki i świadków M. B. i K. R. Sąd podkreślił, że powódka straciła w sposób nagły i tragiczny córkę. Powódka jest matką zmarłej M. P.. Zmarła była jednym z trojga dzieci powódki. Mieszkała wraz z mężem i synkiem u powódki. Po śmierci córki powódka skupiła się na opiece nad wnukiem, który miał niespełna 2 lata. Powódka była bardzo zżyta z córką. Śmierć córki miała diametralny wpływ na życie powódki. Jak wskazują świadkowie M. B. i K. R. w swoich zeznaniach powódka do dnia dzisiejszego nie pogodziła się ze śmiercią córki. Myśli o niej, w domu są jej zdjęcia. Zmarła jest często wspominana, szczególnie w czasie świąt. Sąd dał wiarę zeznaniom powódki oraz świadków uznając, że są one logiczne, powiązane ze sobą i wzajemnie się uzupełniają.

W ocenie Sądu nie ulega wątpliwości, że śmierć M. P. spowodowała zerwanie więzi rodzinnych, poczucie pustki, osamotnienia. Powódka mieszkała z córką, uczestniczyła w jej życiu, zajmowała się wnukiem. Zatem zdaniem sądu jej więź z córką była silna. Śmierć córki spowodowała utratę dziecka, które mieszkało razem z powódką, które widywała na co dzień, w którego życiu rodzinnym ochoczo uczestniczyła. Śmierć dziecka niewątpliwie jest największą traumą w życiu rodzica. Powódka do dnia dzisiejszego pomimo upływu czasu nie może się pogodzić ze śmiercią M.. Zatem bólu i cierpienia powódki nie można ocenić żadnymi środkami. Powódka dopiero po prawie 10 latach wystąpiła z powództwem gdyż jak sama zeznała, nie miała pojęcia, że takie zadośćuczynienie jej się należy.

Mając na uwadze powyższe okoliczności sąd uznał, iż odpowiednim zadośćuczynieniem za krzywdę będzie żądana przez powódkę kwota 80.000 zł. Niespełnienie świadczenia w terminie powodować będzie obowiązek zapłaty odsetek. Podlega to rygorom art. 481 k.c., zgodnie z którym dłużnik, który opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, zobowiązany jest do zapłaty odsetek, chociażby wierzyciel nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Sąd Okręgowy za początek biegu odsetek przyjął datę 24 października 2013 r. Decyzja pozwanej z dnia 23 października 2013 roku była kończąca proces likwidacji szkody powódki, zatem żądanie zasądzenia odsetek od dnia 24 października jest w związku z tym zasadne.

Orzeczenie o kosztach sąd oparł na podstawie art. 98 k.p.c.

Apelację od tego wyroku wniósł pozwany, zaskarżając go w całości.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

1) naruszenie przepisów postępowania mających wpływ na treść wydanego orzeczenia, a w szczególności:

a) art. 232 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c., poprzez jego błędne zastosowanie i przyjęcie, iż powódka udźwignęła spoczywający na niej ciężar udowodnienia swojego roszczenia, mianowicie, iż wykazała ona w wystarczający sposób: istnienie dobra osobistego podlegającego ochronie, fakt jego naruszenia oraz związaną z tym naruszeniem krzywdę, podczas gdy zebrany w sprawie materiał dowodowy składający się głównie z dokumentów, zeznania świadków oraz przesłuchania samej powódki nie dają podstaw do takiego przyjęcia, jako że ustalenie tych okoliczności wymagało wiadomości specjalnych, a odpowiedni dowód z opinii biegłego sądowego nie został w sprawie przeprowadzony,

b) art. 233 §1 k.p.c., poprzez rażące naruszenie granic swobodnej oceny dowodów, a tym samym ich oceną wbrew zasadom logiki i doświadczenia życiowego przejawiające się uznaniem, że:

- naruszone zostało dobro osobiste powódki w postaci więzi rodzinnych będące skutkiem śmierci osoby bliskiej - córki powódki M. P., uzasadniających przyznanie jej zadośćuczynienia w kwocie 80.000 zł, podczas gdy w chwili śmierci M. P. miała założoną już własną rodzinę, a jak wynika z dokumentów - mieszkała oddzielnie od

powódki, a zatem brak jest obiektywnych dowodów świadczących o istnieniu głębokiej więzi pomiędzy powódką a zmarłą, tym samym uznać należy, że łącząca powódkę więź z córką nie miała cech szczególnych, uzasadniających przyznanie jej zadośćuczynienia w tak wysokiej wysokości,

- pomimo tego, że od dnia zdarzenia upłynął okres niemalże 11 lat, więź emocjonalna pomiędzy powódką a zmarłą córką nadal jest silna, podczas gdy tak długi upływ czasu z pewnością spowodował zdystansowanie się powódki do tego wydarzenia, co w sposób oczywisty znalazło odzwierciedlenie w rzekomo naruszonych dobrach osobistych,
- w związku z naruszeniem dóbr osobistych powódki uzasadnione jest zasądzenie na jej rzecz zadośćuczynienia w kwocie 80 000,00 zł, podczas gdy zebrany w sprawie materiał dowodowy nie uzasadniał przyznania tak wysokiej kwoty z tego tytułu,

2) naruszenie przepisów prawa materialnego mających wpływ na treść zapadłego orzeczenia, a w szczególności:

a) art. 448 k.c. w zw. z art. 24 §1 k.c., poprzez ich błędne zastosowanie i uznanie, iż w niniejszej sprawie zaistniała podstawa prawna do dochodzenia roszczenia przez powódkę oraz uznanie, że doszło do naruszenia dóbr osobistych powódki i w konsekwencji zasądzenie na rzecz powódki zadośćuczynienia w łącznej wysokości 80 000,00 zł jako kwotę odpowiednią do naprawienia wyrządzonej jej krzywdy związanej z naruszeniem jej dóbr osobistych, podczas gdy stan prawny istniejący w chwili śmierci M. P. uniemożliwiał zasądzenie zadośćuczynienia na podstawie tych przepisów, a ponadto zebrany materiał dowodowy nie daje podstaw do stwierdzenia, iż wskutek śmierci M. P. doszło do naruszenia dóbr osobistych powódki oraz jakie konkretnie dobra zostały naruszone, co w pełni dyskwalifikuje zasadność oraz wysokość zasądzonych na jego rzecz roszczenia,

b) art. 445 §1 k.c. poprzez jego błędne zastosowanie i uznanie, że zasądzona na rzecz powódki kwota z tytułu zadośćuczynienia jest adekwatna do rozmiaru poniesionej przez powódkę krzywdy, podczas gdy należność ta jest stanowczo zawyżona i nie stanowi sumy odpowiedniej, o której mowa w tym przepisie,

c) art. 454 k.c. w z art. 481 §1 k.c. poprzez jego błędne zastosowanie i zasądzenie na rzecz powódki odsetek ustawowych od zasądzonych na jej rzecz kwot zadośćuczynienia od dnia 24 października 2013 r. do dnia zapłaty, podczas gdy w niniejszej sprawie wysokość należnego powódcie zadośćuczynienia ustalana była według stanu rzeczy w chwili zamknięcia rozprawy (po przeprowadzeniu postępowania dowodowego), co w przypadku uznania powództwa przez Sąd, uzasadnia zasądzenie odsetek ustawowych od dnia wyrokowania.

Wskazując na powyższe zarzuty pozwany wniósł o:

- 1) zmianę wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim I Wydziału Cywilnego z dnia 9 kwietnia 2014 r. w całości poprzez oddalenie powództwa w całości;
- 2) zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów postępowania sądowego według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych - za obie instancje;

ewentualnie o:

- 3) uchylenie skarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I Instancji oraz pozostawienie rozstrzygnięciu tego Sądu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego - według norm przepisanych, za postępowanie przed Sądem I jak i II Instancji.

Powódka wniosła o oddalenie apelacji oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego jest częściowo zasadna.

Nie jest zasadny zarzut naruszenia art. 232 k.p.c. w związku z art. 6 k.c. Wbrew twierdzeniom apelacji powódka wykazała, że wskutek śmierci córki naruszone zostały jej dobra osobiste.

Żaden przepis prawa nie obliguje dochodzących swoich roszczeń z tytułu naruszenia dóbr osobistych wykazania naruszenia tych dóbr poprzez wiadomości specjalne – dowód z opinii biegłych określonych specjalności.

Uprawniony może dochodzić swoich roszczeń za pomocą wszelkich środków dowodowych, a więc również z zeznań świadków, przesłuchania stron i powódka z tego rodzaju środków dowodowych skorzystała.

Córka powódki w chwili śmierci miała zaledwie 25 lat.

Dotychczasowy tryb życia zmarłej, jej osiągnięcia zawodowe i osobiste, pozwalały powódce jako jej matce być dumną z córki.

Z zeznań świadków M. B. (k. 125-126), K. R. (k. 127) oraz przesłuchania powódki (k. 127-128) jednoznacznie wynika, że powódkę i jej córkę łączyły bardzo silne więzi rodzinne, uczuciowe i emocjonalne.

Zgodzić należy się z apelującym, że sama więź pokrewieństwa nie może przesądzać zasadności dochodzonych roszczeń, jednakże strona powodowa przedstawiła wyżej wskazane dowody wykazujące zasadność jej roszczeń, wskazujące bardzo silne, pozytywne więzi powódki z córką. Dowodów tych strona pozwana nie podważyła w żaden sposób – samo negowanie nie jest środkiem wystarczającym do jego uwzględnienia.

Córka powódki w dacie zgonu była mężatką z bardzo krótkim, paroletnim stażem, a więc więzi łączące ją z powódką wynikające z przebywania powódki z córką od jej urodzenia, mimo założenia odrębnej rodziny były bardzo silne. Powódka była bardzo silnie związana z wnukiem, opiekowała się nim. W chwili śmierci córki miał on zaledwie 2 lata.

Najbardziej tragiczny okres związany z przeżyciami powódki po śmierci córki trwał przez okres około 4 lat. Powódka była załamana, nie mogła w ogóle mówić o córce, kazała usunąć z domu wszystkie jej zdjęcia. Ciągłe wspominała córkę, brała leki uspokajające. Bardzo często chodziła na grób córki.

Zgodnie z utrwalonym orzecnictwem za naruszenie dóbr osobistych należy również uznać zerwanie więzi rodzinnych, zerwanie tradycji rodzinnych, pamięć o osobie zmarłej do których to zdaniem również Sądu Apelacyjnego doszło wskutek śmierci córki powódki.

Za częściowo zasadny należy natomiast uznać zarzut naruszenia art. 233 §1 k.p.c. rozumiany jako nieuwzględnienie przez sąd I instancji okresu jaki upłynął od śmierci córki powódki, który miał wpływ na to, że okoliczności związane ze śmiercią córki, skutki tej śmierci zostały znacznie złagodzone wobec upływającego czasu.

Powódka wniosła pozew po upływie niemal 11 lat od śmierci córki i naruszenie dóbr osobistych z tym związane oceniane na datę orzekania (art. 316 §1 k.p.c.), wiążące się nierozdzielnie ze znacznym, upływem czasu od daty zgonu córki pozwalają przyjąć, że zakres tych roszczeń uległ ograniczeniu. Przyznaje to również powódka w swoich zeznaniach – jej obecne relacje, zachowania związane ze śmiercią córki są zdecydowanie łagodniejsze niż w okresie bezpośrednio po jej śmierci.

Zgodzić zatem należy się z apelującym, że biorąc pod uwagę zakres i rozmiar naruszonych dóbr osobistych oraz ich ograniczenie, spowodowane znacznym okresem czasu od ich naruszenia, wysokość zasądzonego zadośćuczynienia w kwocie 80.000 złotych jest zbyt wysoka.

We wskazanych okolicznościach sprawy zasadnym będzie zatem zdaniem Sądu Apelacyjnego przyznanie powódce zadośćuczynienia w kwocie 40.000 złotych.

Następny zarzut apelującego związany z naruszeniem art. 448 k.c. w związku z art. 24 k.c. nie jest zasadny.

Pozwany wskazuje, że na datę śmierci córki powódki (2003 rok) brak jest podstaw do zastosowania tych przepisów w związku z naruszeniem dóbr osobistych.

Utrwalone orzecznictwo Sądu Najwyższego jednoznacznie wskazuje na możliwość zastosowania powyższych przepisów jako podstawy prawnej przy naruszeniu dóbr osobistych spowodowanych śmiercią osoby bliskiej przed dniem 3 sierpnia 2008 roku, tj. datą wejścia w życie art. 446 §4 k.c. regulującego obecnie tę kwestię.

Wskazać tutaj należy przykładowo na orzeczenia Sądu Najwyższego: uchwała z 13.07.2011 r., III CZP 32/11, OSNC 2012/1/10; uchwała z 27.10.2010, III CZP 76/10, OSNC-ZD 2011 Nr B, poz. 42; wyroków: z 10.11.2011, II CSK 248/10, OSNC-ZD 2011, Nr B, poz. 44; z 11.05.2011 r., I CSK 521/10 (niepubl.).

Zasadność naruszenia art. 445 §1 k.c. została przedstawiona przy omówieniu zasadności naruszenia art. 233 §1 k.p.c.

W realiach niniejszej sprawy za zasadny należy uznać zarzut naruszenia art. 481 k.c.

Sąd Apelacyjny ustalając wysokość zadośćuczynienia na kwotę 40.000 zł ocenił ją według przesłanek, stanu i zakresu naruszenia dóbr osobistych na datę orzekania.

Zatem należy uznać, że zasądzona kwota jest wymagalna z dniem wydania niniejszego wyroku, a pozwany popada w opóźnienie w zapłacie tej kwoty od dnia następnego, tj. od dnia 24 października 2014 roku.

W tej sytuacji, mając powyższe rozważania na uwadze, Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok na podstawie art. 386 §1 k.p.c., oddalając apelację w pozostałej części jako bezzasadną.

Orzeczenie o kosztach Sąd Apelacyjny oparł na podstawie art. 100 k.p.c., mając na uwadze, że obie strony w tym samym stosunku uległy co do zasadności roszczeń stronie przeciwnej.

Maria Iwankiewicz Agnieszka Sołtyka Eugeniusz Skotarczak